

Police Civil Liability

Mansour Jabbari

Professor at the
Allameh Tabataba'i University

Ebrahim Shoarian

Professor at the
University of Tabriz

Forouzesheh Publication

2009

Police Civil Liability

Contents

Part 1: Overview of Police Liability

- 1- Civil and Criminal Liability of Police
- 2- The Concept of Professional Liability of Police

Part 2: Basis and sources of Police Civil Liability

- 1- Basis of Police Liability
- 2- Sources of Police Liability

Part 3: Requirements of Police Civil Liability

- 1- Damage Actually Incurred
- 2- Commission of Harmful Act
- 3- Causation

Part 4: Police Equipment and Liability Issues

- 1- Police Officer Liability in High-Speed Pursuits
- 2- Police Liability for Dog Bites

Part 5: Police Misconduct and Civil Rights Law

- 1- Privacy
- 2- Protection of Constitutional Rights
- 3- Conditions to Enter Private Homes
- 4- Police Liability for Warrantless Home Search

Part 6: Use of Force and Police Fault

- 1- Nature of Use of Force
- 2- Weapon-Based Use of Force
- 3- Torturing Suspects is not Justified
- 4- Use of Force to Enter Home or Arrest Suspect
- 5- Using Dog as a Means of Force
- 6- When Use of Force is Reasonable

Part 7: The Role of Duty of Care in Police Immunity

- 1- The Concept of Immunity and Duty of Care
- 2- Police May Enjoy Immunity from Liability
- 3- Development of Police Civil Liability: The U.S. Hill Decision

Part 8: Causes of Police Immunity from Liability

- 1- By Law
- 2- Order of Supervisor
- 3- Self-defense
- 4- Alert
- 5- Coercion and Duress
- 6- Corruption
- 7- Distress
- 8- Consent

Part 9: Liability of Police Department

- 1- For the Act of Police
- 2- Resulted from Using Equipments
- 3- Causation
- 4- Concurrent Liability

Part 10: Consequences of Liability

- 1- Compensation
- 2- Restitution or Restoration
- 3- Police Professional Liability Insurance

مسئولیت مدنی پلیس

دکتر منصور جباری

دکتر ابراهیم شعاریان

انتشارات فروزش

کد ۶۹۳

عنوان و نام پدیدآور	: شعاریان، ابراهیم، ۱۳۴۳.
مشخصات نشر	: مسئولیت مدنی پلیس / ابراهیم شعاریان، منصور جباری.
مشخصات ظاهری	: تبریز: فروزش، ۱۳۸۸.
شابک	: ۳۴۶ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: 978-964-547-236-6
موضوع	: فیبا
موضوع	: مسئولیت مدنی پلیس
موضوع	: پلیس - تخلفات - قوانین و مقررات
شناسه افزوده	: پلیس - اخلاق حرفه‌ای
رده بندی کنگره	: جباری، منصور، ۱۳۳۸
رده بندی دیویی	: ۱۳۸۸ م ۵ ش ۷ / K ۳۴۶۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۱۵۳۵۴/۳۴۳

نام کتاب: مسئولیت مدنی پلیس

تالیف: دکتر ابراهیم شعاریان - دکتر منصور جباری

ناشر: انتشارات فروزش

حروفچینی: واحد کامپیوتر انتشارات فروزش

تیراژ: ۱۰۰۰ نوبت چاپ: اول ۱۳۸۸

قیمت: ۹۵۰۰۰ ریال

شابک: ۶-۲۳۶-۵۴۷-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۵۴۷-۲۳۶-۶ ISBN: 978-964-547-236-6

مراکز پخش و فروش

دفتر و فروشگاه مرکزی: تبریز - خیابان امام خمینی، سه راه طالقانی، ساختمان جام‌جم، طبقه اول

تلفن: ۵۵۳۰۷۹۲ - ۵۵۵۶۷۳۳ (۰۴۱۱) فاکس ۵۵۶۶۳۲۲ (۰۴۱۱)

فروشگاه شماره (۱): تبریز - خیابان امام خمینی، پایین تر از چهارراه آبرسانی، طبقه زیرین بانک سرمایه

تلفن: ۳۳۶۲۹۲۹ - ۳۳۶۱۳۱۷ (۰۴۱۱)

فروشگاه شماره (۲): تبریز - کوی ولیعصر - بالاتر از فلکه شریعتی - نرسیده به فلکه بازار

تلفن: ۳۳۰۱۴۶۷ - ۳۳۰۱۴۶۷ (۰۴۱۱)

فهرست مطالب

فصل اول - کلیات

- مبحث اول- طرح اولیه بحث ۳
- مبحث دوم- مفهوم مسئولیت مدنی پلیس ۹
- مبحث سوم- مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری پلیس ۱۱
- مبحث چهارم- قلمرو مسئولیت مدنی پلیس ۱۲
- مبحث پنجم- مسئولیت مدنی شغلی و حرفه ای پلیس ۱۷

فصل دوم- مبانی و منابع مسئولیت مدنی پلیس

- مبحث اول- مبانی مسئولیت مدنی پلیس ۲۷
- گفتار اول- نظریه تقصیر ۲۸
- گفتار دوم- نظریه خطر ۲۹
- مبحث دوم- منابع مسئولیت مدنی پلیس ۳۲
- گفتار اول- اتلاف ۳۲
- گفتار دوم- تسیب ۴۰
- گفتار سوم- غضب ۴۸

فصل سوم- ارکان مسئولیت مدنی پلیس

- مبحث اول- ورود خسارت ۵۴
- گفتار اول- مفهوم خسارت ۵۵
- گفتار دوم- اقسام خسارت ۵۶
- گفتار سوم- شرایط ضرر قابل مطالبه ۸۸
- مبحث دوم- ارتکاب فعل زیان بار ۱۰۰
- مبحث سوم- رابطه سببیت ۱۰۲
- گفتار اول- حکم ویژه غضب ۱۰۲
- گفتار دوم- اجتماع اسباب ۱۰۳

فصل چهارم - مسئولیت ناشی از اشیاء

- مبحث اول - مسئولیت ناشی از بکارگیری اتومبیل در حین انجام وظیفه ۱۰۶
- گفتار اول - حقوق ایران ۱۰۶
- الف - مسئولیت دارنده اتومبیل (سازمان پلیس) ۱۰۷
- ب - امکان رجوع مستقیم زیان دیده به راننده (پلیس) ۱۱۰
- گفتار دوم - حقوق تطبیقی ۱۱۷
- مبحث دوم - مسئولیت ناشی از بکارگیری حیوان در حین انجام وظیفه ۱۲۴
- گفتار اول - حقوق ایران ۱۲۵
- گفتار دوم - حقوق تطبیقی ۱۲۷

فصل پنجم - مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی

- مبحث اول - مفهوم و مصادیق حریم خصوصی ۱۳۸
- گفتار اول - مفهوم حریم خصوصی ۱۳۸
- گفتار دوم - مصادیق حریم خصوص ۱۴۰
- مبحث دوم - حمایت از حریم خصوصی در قوانین موضوعه ۱۴۱
- مبحث سوم - شرایط ورود به حریم خصوصی (رضایت فرد یا حکم تفتیش) ۱۴۶
- مبحث چهارم - آثار حقوقی نقض حریم خصوصی ۱۵۶

فصل ششم - استفاده از زور و تقصیر حرفه‌ای پلیس

- مبحث اول - طرح اولیه بحث ۱۶۴
- مبحث دوم - استفاده از سلاح برای اعمال زور ۱۶۶
- گفتار اول - بررسی و نقد رویه قضایی ۱۶۷
- گفتار دوم - حقوق تطبیقی ۱۷۳
- مبحث سوم - اعمال زور از طریق شکنجه ۱۷۶
- مبحث چهارم - اعمال زور برای ورود به اماکن خصوصی یا دستگیری متهم ۱۷۷
- مبحث پنجم - استفاده از سگ برای اعمال زور ۱۸۰
- مبحث ششم - میزان مجاز استفاده از زور ۱۸۲

فصل هفتم - نقش وظیفه مراقبت در مصونیت پلیس

- مبحث اول - مفهوم مصونیت و وظیفه مراقبت ۱۹۰
- گفتار اول - مفهوم مصونیت پلیس ۱۹۰
- گفتار دوم - وظیفه و معیار مراقبت ۱۹۳
- مبحث دوم - مصونیت پلیس از مسئولیت مدنی ۲۰۰
- گفتار اول - بهره‌مندی پلیس از مصونیت ۲۰۳
- گفتار دوم - تحول مسئولیت مدنی پلیس (شرح دعوی هیل) ۲۰۴
- مبحث سوم - حقوق ایران ۲۱۵

فصل هشتم - اسباب معافیت پلیس از مسئولیت مدنی

- مبحث اول - حکم قانون ۲۲۲
- مبحث دوم - دستور مقام صالح ۲۲۵
- گفتار اول - ورود خسارت ناشی از اجرای احکام دادگاهها ۲۲۵
- گفتار دوم - ورود خسارت ناشی از دستور مقام ما فوق (امر آمر قانونی) ۲۲۷
- گفتار سوم - حقوق تطبیقی ۲۴۱
- مبحث سوم - دفاع مشروع ۲۴۵
- گفتار اول - فعلیت تجاوز ۲۴۶
- گفتار دوم - تناسب دفاع با تجاوز ۲۴۶
- مبحث چهارم - تحذیر (هشدار) ۲۵۳
- گفتار اول - مفهوم و دلایل قاعده ۲۵۴
- گفتار دوم - شرایط لازم برای رفع مسئولیت ۲۵۴
- گفتار سوم - مبانی قانونی قاعده ۲۵۵
- گفتار چهارم - نقد رویه قضایی ۲۵۶
- گفتار پنجم - بررسی قوانین ویژه پلیس ۲۵۸
- مبحث پنجم - اجبار و اکراه ۲۶۳

۲۶۶	مبحث ششم - غرور.....
۲۶۷	مبحث هفتم - اضطراب.....
۲۶۷	گفتار اول - اثر اضطراب در مسئولیت مدنی (قاعده کلی).....
۲۶۹	گفتار دوم - خسارات وارده به تبهکاران.....
۲۷۰	گفتار سوم - خسارات وارده به شهروندان.....
۲۷۳	مبحث هشتم - رضایت زیان دیده.....

فصل نهم - مسئولیت مدنی سازمان پلیس

۲۷۸	مبحث اول - مسئولیت ناشی از فعل مأمور پلیس.....
۲۸۵	مبحث دوم - قوانین خاص.....
۲۸۵	گفتار اول - مسئولیت ناشی از بکارگیری سلاح.....
۲۸۷	گفتار دوم - مسئولیت ناشی از مالکیت وسیله نقلیه.....
۲۸۸	گفتار سوم - مسئولیت ناشی از مالکیت و حفاظت حیوان.....
۲۹۰	مبحث سوم - مسئولیت ناشی از تسبیب.....
۲۹۱	مبحث چهارم - مسئولیت تضامنی پلیس و سازمان پلیس.....
۲۹۲	مبحث پنجم - لایحه آیین دادرسی کیفری.....
۲۹۴	مبحث ششم - لایحه مسئولیت مدنی مؤسسات عمومی.....

فصل دهم - آثار مسئولیت مدنی پلیس

۳۰۰	مبحث اول - جبران خسارت.....
۳۰۰	گفتار اول - اعاده وضعیت به حال سابق.....
۳۰۲	گفتار دوم - جبران خسارت از راه دادن معادل.....
۳۰۵	گفتار سوم - تعیین میزان خسارت.....
۳۰۸	مبحث دوم - دعوی جبران خسارت.....
۳۱۰	مبحث سوم - بیمه مسئولیت مدنی پلیس و صندوق تأمین خسارت.....

فهرست قوانین مورد استناد.....

فهرست منابع.....

پیشگفتار

زندگی اجتماعی چنان با مفهوم خسارت انس گرفته که گویی جزیی از حیات بشر است. با پیشرفت علم و دانش و تنوع فعالیتهای اجتماعی، اقتصادی و صنعتی، مخاطرات نیز توسعه پیدا کرده و افراد جامعه بیش از گذشته در معرض انواع آسیب ها قرار گرفته اند. حقوقدانان از قرنهای پیش دریافته اند که بایستی اصولی را برای جبران خسارت ناشی از حوادث گوناگون ابداع نمایند تا روابط میان زیان‌دیده و وارد کننده زیان را تنظیم کند. در طول سالیان متمادی، احکامی در خصوص اقسام و شرایط ضرر قابل جبران و ارکان مسئولیت و آثار آن وضع و مورد شناسایی قرار گرفته که از آن با عنوان «قواعد عمومی مسئولیت مدنی» یاد می‌شود.

در کنار قواعد عام مذکور، قواعد اختصاصی دیگری نیز مطرح شده که یکی از آنها «مسئولیت حرفه ای و شغلی» است. تنوع حرف و مشاغل گوناگون موجب گردیده تا بر هر یک از آنها به سبب ماهیت ویژه آن شغل، قواعد خاصی در نظر گرفته شود. به عنوان نمونه قواعد شغلی و حرفه ای وکیل دادگستری با توجه به طبع و ماهیت کار، با قواعد شغلی یک پزشک یا قاضی یکسان در نظر گرفته نمی‌شود.

در ادبیات حقوقی ما، مسئولیت های حرفه ای برخی مشاغل مورد مطالعه قرار نگرفته و نویسندگان جدید اغلب به بیان و تکرار موضوعاتی پرداخته اند که در نوشته های پیشین سابقه طبع دارد.

بر این اساس نگارندگان بر آن شدند که موضوع مسئولیت مدنی پلیس را مورد مطالعه و بررسی قرار داده و تا حدودی خلاء موجود در این زمینه را مرتفع سازند.

با توجه با اینکه پلیس به عنوان حافظ و نگاهبان مال، جان و عرض شهروندان، ملزم به انجام وظایف و تکالیفی است که چه بسا در حین اجرای آنها، ممکن است خساراتی به دیگران وارد سازد، اهمیت مطالعه این موضوع غیر قابل انکار است.

در بسیاری از اقداماتی که پلیس انجام می دهد، احتمال ورود خسارت اقتصادی، جانی و معنوی وجود دارد و شهروندان یا حتی خاطیان قانون ممکن است تحت تأثیر زیانهای وارده قرار گیرند و جبران خسارت وارده به آنان موضوعیت یابد.

نگاهی گذرا به عناوین اثر حاضر نشان می دهد که قواعد عمومی مسئولیت مدنی، رهگشای همه مسائل مطروحه در خصوص مسئولیت مدنی پلیس نیست و ضرورت دارد به موضوعاتی که خصوصیت ویژه وظایف پلیسی اقتضا می کند مانند نقض حریم خصوصی و استفاده از زور پرداخته شود، با این توضیح که قواعد عام مسئولیت مدنی نیز در بسیاری از موضوعات می تواند مورد استناد واقع شود.

در اثر حاضر، بررسی تطبیقی و توجه به آرای دادگاههای دیگر کشورها ضرورتی اجتناب ناپذیر بوده است تا بتوان قابلیت اعمال قواعد پذیرفته شده در حقوق خارجی را مورد توجه قرار داد و بر این اساس، مطالعه تطبیقی در برخی موارد به نحو برجسته‌ای اثر خود را آشکار ساخته است.

نگارندگان اعتقادی به امکان ارائه اثری بی عیب و نقص ندارند و خود نیز از این قاعده مستثنی نیستند، با این حال تا حد وسع تلاش نموده اند تا برخی از ناگفته‌های مسئولیت حرفه‌ای پلیس را مورد نظر قرار دهند تا آیندگان در تکمیل آن بکوشند. لازم می دانیم از جناب آقای موسی برزین خلیفه‌لو که در بازخوانی کتاب حاضر همکاری لازم را مبذول داشته‌اند، سپاسگزاری کنیم. مایه خرسندی خواهد بود که نقطه نظرات و پیشنهادات صاحب نظران راهگشای پدید آوردن گان باشد.

زمستان ۱۳۸۸

منصور جبّاری

mansorjabari@gmail.com

ابراهیم شعاریان

e_shoarian@tabrizu.ac.ir

صفحات اصلی کتاب در فایل موجود نیست

برای ملاحظه متن کامل به کتاب چاپ شده توسط انتشاراتی فروزش مراجعه فرمایید

فهرست قوانین مورد استناد

۱- قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی

و انقلاب در امور کیفری

ماده ۲۴	۱۴۲
ماده ۹۶	۱۴۲
ماده ۹۸	۱۴۳-۱۷۸
ماده ۱۰۲	۱۴۳-۱۷۸
ماده ۱۰۴	۱۴۳

۲- قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی

و انقلاب در امور مدنی

ماده ۹	۶۲-۶۱-۵۹
ماده ۹۸	۱۷۸
ماده ۱۰۲	۱۷۷
ماده ۵۱۵	۶۱-۵۹-۵۸-۵۵
ماده ۵۲۰	۹۳-۹۲-۵۵

۳- قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸

ماده ۷۲۸	۵۵
----------	----

۴- قانون اساسی

اصول ۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۳۲-۳۶-۴۶-۲۷	۱۴۱
اصل ۳۸	۱۷۶
اصل ۱۶۷	۲۵۶
اصل ۱۷۱	۲۹۷-۲۳۸-۲۱۷

۵- قانون اصلاح قانون بیمه اجباری

مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه

مصوب ۱۳۸۷

ماده ۱	۲۹
--------	----

ماده ۱۰ ۳۱۳

ماده ۱۱ ۳۱۴

ماده ۱۹ ۱۰۹

۶- قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی،

اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۳۸۳

ماده ۱۲۲ ۱۴

ماده ۱۳۰ ۱۴۴

۷- قانون به کارگیری سلاح مصوب ۱۳۷۳

ماده ۳ ۲۵۸-۲۴۷-۲۴۶-۱۷۰-۱۶۶

ماده ۴ ۲۵۹

ماده ۶ ۲۵۹-۱۷۰-۱۶۹

ماده ۱۲ ۲۸۶-۲۵۹-۵۷-۴۷-۳۶

ماده ۱۳ ۲۱۶-۲۱۷-۱۵۹-۱۱۶-۸۷-۵۷-۴۷-۱۵

۲۸۷-۲۸۶-۲۸۵-۲۶۲-۲۶۱-۲۳۳

۲۹۷-۳۱۰-۳۱۶

۸- قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶

ماده ۱۹ ۱۰۹

۹- قانون تأمین اجتماعی

ماده ۶۰ ۱۸

۱۰- قانون مجازات اسلامی

ماده ۱۵ ۷۷-۷۸

ماده ۵۵ ۲۶۷-۷۹

ماده ۵۷ ۲۳۸-۲۳۷-۲۳۶-۲۳۵-۲۳۳-۲۳۲

ماده ۲۶۰ ۲۹۷-۱۱۶

ماده ۳۱۲ ۲۹۷-۱۱۶-۸۲

ماده ۳۱۳ ۲۹۷-۱۱۶-۸۲

ماده ۳۲۲ ۱۱۶-۸۰

۱۲۵	ماده ۳۲۵
۸۱	ماده ۳۳۰
۲۸۵-۲۳۸-۱۱۷	ماده ۳۳۲
۲۹۵	ماده ۳۳۶
۲۵۶	ماده ۳۴۱
۹۴	ماده ۳۴۷
۹۴	ماده ۳۴۹
۹۴	ماده ۳۵۰
۹۴	ماده ۳۵۱
۹۴	ماده ۳۵۲
۹۴	ماده ۳۵۳
۹۸	ماده ۳۵۵
۱۸۰-۱۲۶-۱۲۵-۹۸	ماده ۳۵۷
۲۸۸-۱۲۶-۱۲۵	ماده ۳۶۰
۲۸۸-۱۲۶-۱۲۵	ماده ۳۶۱
۴۳	ماده ۵۳۴
۲۱۶-۲۱۵	ماده ۵۴۸
۲۱۶-۲۱۵	ماده ۵۴۹
۲۱۶	ماده ۵۵۰
۲۱۶-۱۷۶	ماده ۵۷۸
۲۶۵-۲۴۰-۱۳۵	ماده ۵۸۰
۱۴۲	ماده ۵۸۲
۴۴	ماده ۶۰۵
۲۵	ماده ۶۱۲
۲۵	ماده ۶۱۴
۲۸۷-۸۲	ماده ۶۹۶

۱۱- قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح

مصوب ۱۳۸۲

۸۷-۲۴	ماده ۲۴
۳۰۶	ماده ۲۹
۸۶-۸۵-۸۴-۴۷-۳۹-۳۸-۲۵-۱۸-۱۵	ماده ۴۱
۲۸۶-۲۲۳-۱۵۹	
۶۷	ماده ۴۸
۸۵-۶۷	ماده ۴۹
۳۰۰-۱۰۳-۴۹-۴۸	ماده ۵۳
۶۷	ماده ۵۵
۴۱	ماده ۵۷
۳۴-۳۳	ماده ۶۳
۴۵-۴۳-۲۵-۲۴	ماده ۷۸
۵۷-۴۴-۳۴	ماده ۸۵
۳۰۰-۱۰۳	ماده ۸۸
۳۰۰-۱۰۳	ماده ۹۱
۵۷-۳۴	ماده ۹۳
۵۷-۳۴	ماده ۹۴
۴۴	ماده ۱۰۰
۴۴	ماده ۱۰۱
۴۵	ماده ۱۱۷
۵۱	ماده ۱۲۵
۳۰۹-۳۰۳-۶۹-۵۱-۳۴	ماده ۱۳۲

۱۲- قانون مسئولیت مدنی

۶۹-۶۶-۵۶-۵۴-۲۸-۲۷	ماده ۱
۶۵	ماده ۲
۳۰۶-۹۶	ماده ۴
۹۵-۹۱-۶۵-۵۴	ماده ۵
۹۵-۵۵	ماده ۶
۳۰۲-۷۰	ماده ۸

۷۰	ماده ۹
۳۰۲-۷۰	ماده ۱۰
۱۵۹-۶۴-۶۳-۴۶-۳۹-۳۷	ماده ۱۱
۲۹۴-۲۸۰-۲۷۹-۲۱۸-۲۱۷	
۱۸-۱۶	ماده ۱۲
۲۴۵	ماده ۱۵

۱۳- قانون مدنی

۹۰	ماده ۲۶۷
۳۲	ماده ۳۰۷
۳۰۳-۴۹	ماده ۳۱۱
۳۰۴-۳۰۳	ماده ۳۱۲
۳۰۴-۱۰۳	ماده ۳۱۵
۶۱-۴۹	ماده ۳۲۰
۵۷-۳۲-۳۱-۲۸	ماده ۳۲۸
۳۰۳	ماده ۳۲۹
۴۵-۴۳-۴۲-۴۰	ماده ۳۳۱
۲۹۰-۲۶۴-۱۰۶	ماده ۳۳۲
۱۸۰-۱۲۶-۱۲۵-۱۰۶	ماده ۳۳۴
۶۱	ماده ۵۱۵
۴۲	ماده ۹۵۱
۴۲	ماده ۹۵۲
۴۲	ماده ۹۵۳
۵۵	ماده ۱۱۹۶
۵۵	ماده ۱۲۱۶

۱۴- قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹

۲۱۵-۱۱۵	ماده ۴
---------	--------

فهرست منابع

الف - کتب

- ادریس، عوض احمد، *الدية بين العقوبة والتعويض*، بيروت، نشر هلال، ۲۰۰۰.
- ادیانی، سید یونس، *ابعاد حریم خصوصی در حکومت اسلامی*، دفتر مطالعات فرهنگی، مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸.
- السنهوری، عبدالرزاق، احمد، *الوسیط فی شرح القانون المدنی الجدید*، ج ۱، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۹۵۲.
- امامی، سید حسن، *حقوق مدنی*، جلد اول، چاپ هشتم، تهران، نشر اسلامی، ۱۳۶۸.
- انصاری، باقر، *حقوق حریم خصوصی*، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۶.
- انصاری، مسعود - طاهری، محمد علی، *دانشنامه حقوق خصوصی*، ج ۳، چاپ اول، تهران، نشر محراب فکر، ۱۳۸۴.
- بادینی، حسن، *فلسفه مسئولیت مدنی*، چاپ اول، تهران، نشر انتشار، ۱۳۸۴.
- بهرامی، حمید، *سوءاستفاده از حق*، چاپ دوم، تهران، موسسه اطلاعات، ۱۳۷۰.
- جعفری لنگرودی، محمد جعفر، *ترمینولوژی حقوق*، چاپ دوم، تهران، نشر گنج دانش، ۱۳۶۷.
- جلیوند، یحیی، *مسئولیت مدنی قضات و دولت*، چاپ اول، تهران، نشر یلدا، ۱۳۷۳.
- حسینی نژاد، حسینقلی، *مسئولیت مدنی*، چاپ اول، تهران، نشر جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۰.
- داراب پور، مهرا، *قاعده مقابله با خسارت*، چاپ اول، تهران، نشر گنج دانش، ۱۳۷۷.
- ژوردن، پاتریس، *اصول مسئولیت مدنی*، ترجمه مجید ادیب، چاپ دوم، تهران، نشر میزان، ۱۳۸۵.

شجاع پوریان، سیاوش، مسئولیت مدنی ناشی از خطای شغلی پزشک، چاپ اول، تهران، نشر فردوسی، ۱۳۷۳.

شهیدی، مهدی، حقوق مدنی، جلد سوم، آثار قراردادهای و تعهدات، چاپ دوم، تهران، نشر مجد، ۱۳۸۳.

صادقی، جواد، مجموعه قوانین و مقررات (جدول دیات)، چاپ اول، تبریز، نشر آیدین، ۱۳۸۱.

عمید، حسن، فرهنگ عمید، ج ۱ و ۲، چاپ هفتم، تهران، نشر امیرکبیر، ۱۳۶۹.

غمامی، مجید، قابلیت پیش بینی ضرر در مسئولیت مدنی، چاپ اول، تهران، نشر انتشار، ۱۳۸۳.

قاسم پور، ابوالقاسم، ضابطین قوه قضاییه و وظایف آنها، چاپ اول، تهران، نشر افق امید، ۱۳۸۱.

قهرمانی، نصرالله، مسئولیت مدنی وکیل دادگستری، چاپ اول، تهران، نشر گندم، ۱۳۷۷.

کاتوزیان، ناصر، الزامهای خارج از قرارداد، جلد اول، چاپ هفتم، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۸۶.

کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی، اعمال حقوقی، چاپ دوم، تهران، نشر انتشار، ۱۳۷۱.

کاتوزیان، ناصر، لعیا جنیدی و مجید غمامی، مسئولیت مدنی ناشی از حوادث رانندگی، چاپ اول، تهران، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۸۰.

مالمیر، محمود، شرح قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح، چاپ اول، تهران، نشر دادگستر، ۱۳۸۳.
مجموعه رویه قضایی کیهان، سال ۱۳۴۸.

محقق داماد، سید مصطفی، قواعد فقه، بخش مدنی ۲، چاپ اول، تهران، نشر سمت، ۱۳۷۴.

محمد نسل، غلامرضا، شرح و نقدی بر قانون بکارگیری سلاح، چاپ اول، تهران، نشر دانشگاه علوم انتظامی، ۱۳۸۱.

مذاکرات و آراء هیأت عمومی دیوان عالی کشور سال ۱۳۷۵، اداره وحدت رویه و نشر مذاکرات هیأت عمومی دیوان عالی کشور، ج ۲، چاپ اول، نشر روزنامه رسمی، ۱۳۷۷.

مذاکرات و آراء هیأت عمومی دیوان عالی کشور سال ۱۳۷۸، اداره وحدت رویه و نشر مذاکرات هیأت عمومی دیوان عالی کشور، ج ۵، چاپ اول، تهران، نشر روزنامه رسمی، ۱۳۸۱.

مذاکرات و آراء هیأت عمومی دیوان عالی کشور سال ۱۳۸۰، اداره وحدت رویه و مذاکرات هیأت عمومی دیوان عالی کشور، ج ۸، چاپ دوم، تهران، نشر روزنامه رسمی، ۱۳۸۵.

مرعشی، سید محمد حسن، *دیدگاههای نو در حقوق کیفری اسلام*، ج ۲، چاپ اول، تهران، نشر میزان، ۱۳۷۹.

معاونت آموزش قوه قضائیه، *رویه قضایی ایران در ارتباط با دادیار*، ج ۴، شماره مسلسل، ۴، تهران، نشر جنگل، ۱۳۸۷.

معاونت آموزش قوه قضائیه، *رویه قضایی ایران در ارتباط با دادگاههای عمومی جزایی*، ج ۱۱، شماره مسلسل ۱۷، تهران، نشر جنگل، ۱۳۸۷.

معاونت آموزش قوه قضائیه، *رویه قضایی ایران در ارتباط با مدیریت دادرسی*، شماره مسلسل ۵۸، تهران، نشر جنگل، ۱۳۸۷.

معاونت آموزش قوه قضائیه، *رویه قضایی ایران در ارتباط با مشاغل عمومی دادرسی*، شماره مسلسل ۴۶، چاپ اول، تهران، نشر جنگل، ۱۳۸۷.

نجیب حسینی، محمود، *رابطه سببیت در حقوق کیفری*، ترجمه سید علی عباس نیای زارع، چاپ اول، مشهد، نشر دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۵.

نقیبی، سید ابوالقاسم، *خسارت معنوی در حقوق ایران، اسلام و نظامهای حقوقی معاصر*، چاپ اول، تهران، نشر امیر کبیر، ۱۳۸۶.

واحدی، جواد، ترجمه قانون تعهدات سوئیس، چاپ اول، تهران، نشر میزان، ۱۳۸۷.

ب- مقالات

اصغری، فخرالدین، خسارت عدم النفع در حقوق ایران و کنوانسیون بیع بین المللی کالا، نامه مفید، شماره ۲۹، بهار ۱۳۸۱.

بهرامی احمدی، حمید و سایرین، بیمه عدم النفع در حقوق ایران با مطالعه تطبیقی در فقه امامیه و حقوق انگستان، فصلنامه صنعت بیمه، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۶.

حاجی ده آبادی، احمد، از جبران خسارت بزه دیده توسط بزهدار تا جبران خسارت توسط دولت، مجله فقه و حقوق، شماره ۹، تابستان ۱۳۸۵.

ره پیک، سیامک، خسارت عدم النفع، نظریات و مقررات، مجله دیدگاههای حقوقی، شماره‌های ۲۰ و ۱۹، پاییز و زمستان ۱۳۷۹.

سامت، محمد علی، فوت منفعت یا عدم النفع در حقوق ایران و اسلام، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شماره ۴۲، زمستان ۱۳۷۷.

شعاریان، ابراهیم، ماهیت دیه و نقدی بر اصطلاح رایج خسارت مازاد بر دیه، نشریه کانون وکلای دادگستری آذربایجان شرقی، سال سوم، شماره ۵ و ۶، ۱۳۸۶.

شکاری، روشنعلی، نقد و بررسی تبصره ۲ ماده ۵۱۵ قانون آیین دادرسی مدنی (عدم النفع)، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، شماره ۵۲، تابستان ۱۳۸۰.

صفایی، سید حسین، مسئولیت مدنی مؤسسات عمومی و بررسی لایحه جدید دولت در این زمینه، مجله حقوق تطبیقی، شماره اول، بهار و تابستان ۱۳۸۵.

کاتوزیان، ناصر، ماهیت و قلمرو دیه، مجله کانون وکلای دادگستری مرکز، شماره‌های ۳، ۶ و ۷، ۱۳۷۱.

محقق داماد، سید مصطفی، *قاعده تحدید (نقش هشدار در رفع مسئولیت)*، مجله قضایی و حقوقی دادگستری، ش ۵، سال دوم، ۱۳۷۱.

مرعشی، محمد حسن، *دیه و ضرر و زیان ناشی از جرم*، مجله قضایی و حقوقی دادگستری، ش ۱، ۱۳۷۰.

موسوی بجنوردی، محمد، *نگرشی جدید بر قانون دیات*، فصل نامه رهنمون، شماره ۶، ۱۳۷۲.

ج - کتب لاتین

Andras Kadar, *Police in Transition: Essays on the Police Forces in Transition Countries*, New York, Central European University press, 2001.

Barker, David & Colin Padfield, *Law Made Simple*, 10th ed. Britain, Martins the Printers, 1998.

Basil Markesinis & others, *Compensation for Personal Injury in English, German and Italian Law*, 1st ed, USA, Cambridge pub, 2005.

Basil S. Markesinis & Hannes Unberath, *The German Law of Torts, A Comparative Treatise*, U.S.A. Hart pub, 2002.

Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary*, 8th ed., USA, Thomson West Pub., 2004. Charles, A. Torcia, *Wharton's, Criminal Procedure 51 & 75* (13th ed. 1989).

Dan M. Kahan, David a. Hoffman, and Donald Barman, "Whose Eyes Are You Going to Believe? Scott v. Harris and the Perils of Cognitive Illiberalism", *Harvard Law Review*, Vol. 122 (January 2009) No. 3.

Franklin, C. J. *The police officer's guide to civil liability*, Springfield, IL: Charles C Thomas, 1993.

Gary W. Cordner et al, Jack R. Greene Editor, *The Encyclopedia of Police Science*, 3rd ed. Vol. 1, New York, Taylor & Francis Grap, 2007.

- Graham Stephenson, *Sourcebook on Torts*, 2d ed, London, Cavendish pub, 2000.
- Harpwood, V. *Principles of Tort Law*, 4th ed., London, Cavendish pub, 2000.
- Kappeler, V. E., *Critical issues in police civil liability* (3rd ed.), Prospect Heights, IL: Waveland Press, 2001.
- Kappeler, V. E. *Police Civil Liability: Supreme Court Cases and Materials* (2002).
- Nemeth, Charles P. *Private Security and the Law*, 3rd ed. Amsterdam, Elsevier, Butterworth Heinemann, 2005 at 128 & 129.
- Panayotis J. Zepos & Phoebus Christodoulou, *International Encyclopedia of Comparative Law, Law of Torts, Professional Liability*, Vol. XI (Torts) ch. 6, 1978.
- Reinhard Zimmermann, *The Law of Obligation, Roman Foundation of the Civilian Tradition*, Landon, Oxford pub, 1996.
- Steele, Jenny, *Tort Law, Text, Cases, and Materials*, Britain, Oxford University Press, 2007.
- Vivieune Harpwood, *Modern Tort Law*, 6th ed. London, Careudish pub. 2003.

د - مقالات لاتین

- Alpert, G.P. *A Factorial Analysis of Police Pursuit Driving Decisions: A Research Note* Justice Quarterly, (June 1998).
- Anonymous, “*7th Circuit: Officer Is Liable in Warrantless Arrest, Crime Control Digest*” May 21, 2004; 38, 20, Washington Crime News, Academic Research Library p. 5.
- Archbold, Carol & Maguire, Edward R. “*Studying Civil Suits Against the Police: A Serendipitous Finding of Sample Selection Bias*”, Police Quarterly, (2002).
- Bell, Matthew “*Warrantless Home Arrests and police Liability under Utah Law*”, Brigham Young University Law Review, (2002).

- Charles P. Nemeth, "*Psychological Injuries: Civil Remedies for Police Officers*", Police J. (1983).
- Dunham, G.P. Alpert, D.J. Kenney, and p. Cromwell, "*High-Speed Pursuit: The Offender's Perspective*", Criminal Justice and Behavior, (March 1998).
- Eisenberg, C. & C. Fitzpatrick "*An Alternative to Police Pursuits*", FBI Law Enforcement Bulletin, (August 1996).
- Geoffrey P. Alpert & William C. Smith, "*How Reasonable is the Reasonable Man? Police and Excessive Force*", Journal of Criminal Law & Criminology, Chicago, (fall 1994) Vol. 85, Iss. 2.
- Healey, Brian W, "*Police Liability: ANY PD Black and Blue Trial*", Washington; Feb 1997, vol. 33, no. 2.
- John Fishel, Shaun L. Gabbidon and Don Hummer, "*A Quantitative Analysis of Wrongful Death Lawsuits Involving Police Officers in the United States*", 1995-2005, Police Quarterly (2007).
- John Makhholm, Esquire, "*Police Liability Beat, Supervisor Liability: What Did I Do?*" The Makhholm Law Group, Vol. 16, No.2, April 2008, available: www.Lmc.org, (visited: Sept.8, 2009).
- Makhholm, John "*Esquire, police Liability Beat, Knock Warrants: Do We Really Have to Knock Anymore?*" The Makhholm Law Group, Vol.14, No.3 June 2006 available at: <http://www.wmmic.com/info.html> (visited: August 29, 2009).
- Matthew v. Hess, "*Comment: Good Cop – Bad Cop: Reassessing the Legal Remedies for Police Misconduct*", UTAHL Rev. (1983) 149, 157 – 58.
- Monaghan, Brian "*State Supreme Court Drastically Expands Potential Police Liability, Attorney, VLCT Municipal Assistance Center*", VLCT News, June 2004, December 05, 2009: available at: <http://resources.vlct.org/u/lc-04-06a.pdf>. (visited: December 2009).
- Novak, K. J., Smith, B. W., & Frank, J. "*Strange Bedfellow: Civil Liability and Aggressive Policing*", An International Journal of Police Strategies and Management, (2003).

- Ross, D. L. “*Emerging Trends in Police Failure to Train Liability*”, Policing: An International Journal of Police Strategies and Management, (2000) 23(2).
- Rosenthal, Douglas, “*When k-95 Cause Chaos-An Examination of Police Dog Policies and Their Liabilities*”, 11 N.Y.L. Sch. J. Hum. Rts. (Spring 1994), 279, at 291.
- Scogin, F., & Brodsky, S. L. “*Fear of Litigation among Law Enforcement Officers*”, American Journal of Police, (1991) 10 (1).
- Shircore, Mandy “*Police Liability for Negligent Investigations: When Will A Duty of Care Arise?*” Deakin Law Review, (2006) vol. 11 no. 133.
- Stapleton, Jane “*Duty of Care: Peripheral Parties and Alternative Opportunities for Deterrence*”, 111, the Law Quarterly Review, (1995) 301, 303.
- Surma, Ralph “*A Comparative Study of the English and German Judicial Approach to the Liability of Public Bodies in Negligence*” (2000), Oxford University Comparative Law Forum, 8 available at www.ouclf.iuscomp.org, (last visited: Mordad 1387).
- Worrall, John I. “*the Reasonably Unreasonable Police Officers: A Paradox in Police Civil Liability Jurisprudence*”, Policing 2004: 24, 4, Academic Research Library, P. 457. The current issue and full text archive of this journal is available at: www.emerald-liabrary.com/ft, (visited: October 2009).

هـ - آرای دادگاهها

- Alcock v. Chief Constable of South Yorkshire Police [1992] 1 AC 310 at 317.
- Anderson v. Creighton , 483 U.S. 635(1987).
- Angelic Muhammad v. City of East Orange, East Orange Police Department, Charles Grimes, Michael Charles, etc; United States District Court for the District of New Jersey, Case no: 2: 04-cv-04893- JAG.
- Banks v. Goines No.88-553, 1989 U.S. Dist. LEXIS 267 (E.D.La.Jan.5,1989).
- Bumper v. North Carolina, 391 U.S. 543 (1968).
- Canton v. Harris 489 U.S. 378, 388 n.8 (1989).

Caparo Industries Plc v. Dickman [1990] 2 AC 605.

Carlin v. Comm'r of pub Safety, 413 N.W. 2d 249 -250 -51.

Carmichele v. Minister of Safety and Security (2001) 12 BHRC 60, [49].

Chief Constable of Northumbria v. Costello [1998] EWCA CIV 1898.

City of Grafton v. Swanson, 497 N.W 2d 421, 423 (N.D. 1993).

Cooper v. Dupnik, 924 F. 2d 1520 (9 th Cir. 1991), Cooper v. Dupnik, 936 F. 2d 1220 (9th Cir. 1992).

Cran v. New South Wales [2004] NSWCA 92.

Crimmins v. Stevedoring Industry Finance Committee (1990) 200 CLR 1.

Cummins v. Klenk, 474 N.W.2d 443, 445 (Minn. Ct. App.1991).

Darker v Chief Constable of the West Midlands Police (2001) AC 435.

Doe v. Forrest, 2003 vt 37, at 48 (May 7, 2004).

Dorset Yacht v. Home Office , [1970] AC 1004 (HL).

Downs v. United States, 522 F.2d 990 (6th Cir. 1975).

Egoavil v. City of Irvington, Case No. 2:06- cv- 01869.

Elguzouli – Daf v. Commissioner of Police of the Metropolis [1995] QB 335.

Fundiller v. City of cooper City, 777 F.2d 1436 (11th cir. 1985).

Fyfe & Anor v. Attorney General of New Zealand & Anor [2004] NZCA 93 (21 June 2004).

Georgia v. Rudolph, 547 U.S. 103 (2006).

Graham v. Connor 490 U.S. 386 (1989).

Gutierrez – Rodriguez v. Cartagena, et al., 882 F.2d 553 (1st Cir. 1989).

Hadley v. Williams, O3-1530, 7th cir. May 14.

Hill [1989] AC 53, 55.

Howard v. Dickerson , 34 F.3d 978 (10th Cir. 1994).

Hudson v. Michigan, 2006 WL 1640577 (2006).

Hunter v. Bryant, 112 S.ct. 534 (1991).

Jackson v. Oliver, 204 Mich. App. 122, 514 N.W. 2d 195 (1994).

Jane Doe v. Metropolitan Toronto (Municipality) Commissioners of Police: Doe (1998) 160D. L. R. (4 th) 697.

Johnson v. Glick, 481 F.2d 1028, 1033(2d cir.), cert. denied, 414 U.S. 1033 (1973).

Kirby J, Pyrenees Shire Council v. Day (1998) 192 CLR 330.

Kuha v. City of Minnetonka, 328 F. 3d 427 (8th cir 2033).

Lopez et al. v. City of Irvington, Case no. 2: 05 – cv- 05323.

Luke v. Luke, 300 N.W 2d 231 (N.D. 1980).

Martinco v. Hastings, 265 Minn, 490, 497, 122 N.W.2d 631. 638 (1963).

Mesigna v. Commissioner Australian Federal Police [2001] ACTSC 46.

Miller v. Clark County (9th cir. Aug. 21,2003) 2003 DJDAR 9508.

Monell v. New York City Dep't of Social Servs., 436 U.S. 658, 690 (1978).

Monroe v. Pape, 365 U.S. 176 (1961).

Montgomery Ward v. Jesus M. Garza, 600 S.W 2d 619 (1983).

Osman v. Ferguson [1993] 4 All ER 344 (CA).

Payton v. New York, 445 U.S. 573 (1980).

Peat v. Lin [2004] QSC 219.

Perre v. Appand Pty Ltd (1999) 198 CLR 180.

Presley v. City of Benbrook, 4 f. 3d 405 (5th Cir. 1993).

Riss v. City of New York, 2 N. Y. 2 d 578; 240 N. E. 2 d 897.

Robinette v. Barnes, 854 F.2d 909(6th Cir. 1988).

Schneckloth v. Bustamonte, 412 U.S. at 248.49.

State v. Dezso, 215 N.W. 2d 877, 880 (Minn. 1994).

State v. Fort, 600 N.W. 2d 415 (Minn.2003).

State v. Miller 267 N.C. 409, 411, 148 S.E. 2d 279, 281 (1996).

Steagald v. United States 451 U.S. 204(1981).

Street v. Parham , 929 F.2d 537, 540 (10th Cir. 1991).

Sullivan v. Moody (2001) 207 CLR 562 , [49].

Swinney v. Chief Constable of Norhumbria [1996] 3 All ER 449 (Swinnw).

Tennessee v. Garner 471 U.S. 1 (1985).
Terrell v. Larson, 396 F.3d 975, 980 no.2(8th Cir. 2005).
Torchinsky v. Siminsky, 942 F.2d 257, 260 – 261 (4th Cir, 1991).
U.S. v. Alejandro, 02-1538, 2nd, Cir., May 13.
U.S. v. Lerie, 244 F.3d 694, 709 (8th Cir. 2005).
U.S. v. Matlok, 415 U.S. 164 (1974).
U.S. v. Peterson,483 F.2d ,1222, 1223(1973).
United States v. Banks, 450 U.S. 31, 124, S. Ct. 521 (2003).
Van Tassel v. Hillerns, 311 Minn. 252, 255-56, 248 N.W. 2d 313, 315(1976).
Welsh v. Wisconsin , 466 U.S. 740 (1984).
Wilson v. Arkansas, 514 U.S. 927, 931-932, 115 S. Ct. 1914, 131 L. Ed. 2d 976 (1995).

